

428. Erdélyi László rektor válasza a Turul Szövetség nyílt levelére

„Ha a rektor szerető, atyai szavai hatástalanok volnának, kénytelenek lennénk az ifjúsági egyesületektől távol maradni, és gyűléseiket az egyetem falai között nem engedélyezni.”

Ismeretes, hogy a hétfői márciusi ünnepségen az ifjúság szónokát beszéde közben dr. Erdélyi László rektor figyelmeztette, hogy maradjon a tárgynál, és ne térjen el a márciusi ünnepségek magasztos hangulatától. Az ünnepség ezután zavar nélkül, nyugodtan ért véget. A Turul Szövetség a gyűlés után rögtönzött értekezletet tartott, amelyen elhatározta, hogy nyílt levél formájában válaszol a rektornak. Ezt a nyílt levelet szerdán eljuttatták a rektorhoz.

A nyílt levelet a Turul Szövetség nevében dr. Gyurki Gyula ügyvéd, a Turul Szövetség szegedi kerületi vezére írta alá. A szokatlan hangulatú levél bevezető soraiban arról beszél, hogy a szövetség kínos meglepetéssel tapasztalta, hogy a rektor a szónokot ünnepi beszéde közben megzavarta. A levél azután hangsúlyozza, hogy a Kossuth szobor előtt évente megrendezett ünnep nem az egyetem ünnepe, hanem Szeged keresztény társadalmáé és különösen a magyar ifjúságé, és az esetleges szabálytalanságok, vagy nem időszerű kérdések észlelésére egyedül és kizárólag a rendőrség jogosult. Ezek után tisztelettel csak azt hozhatjuk méltóságod tudomására – folytatja a levél – hogy a keresztény ifjúság higgadt önuralmának tudható be, hogy az ünnepontást elkerülni kívánva, az ünnepségről fegyelmezett rendben távozott el. Szükségesnek tartottuk a Turul Szövetségbe tömörült ifjúság fenti álláspontját leszögezni, annál is inkább, hogy a jövőben hasonló zavaró körülmények elkerülhetők legyenek, amelyek alkalmasak arra, hogy a kilátástalan sorsa felett amúgy is elkeseredett ifjúságban nagymértékű nyugtalanságot idézzenek elő.

A Turul Szövetség levele ügyében dr. Erdélyi László rektor szerdán délelőtt a következő nyilatkozatot adta a sajtónak:

A levelet jogász írta és „alázatos tiszteletéről” biztosított a levél végén. A levél mégis olyan fenyegetéseket tartalmaz, amelyek a jövőre nézve uszításnak is beválnak. Az ifjúság szónokának beszéde alatt élénken átéreztem a hazafias lelkesedés hiányát, amelyet az ifjúság magáévá tehetett volna. Láttam az ott megjelent előkelőségek arcán a nyugtalanságot, amely arra vezethetett volna, hogy otthagyják a gyűlést. Atyai szeretettel szóltam a szónokhoz, hogy most már ünnepélyessé fokozza a hangját. A szónokot személyesen nem ismertem, de mint emercianást is őszinte rokonszenvvel iparkodtam irányítani, hogy általános tetszést arasson. Nekem a gyűlés sikere volt az óhajtásom, óvni akartam a diákságot a megszegyenüléstől. Hogy az ifjúság nem akart rosszat, mikor sebeit mutogatta, azt elhiszem, de az orvosi eljárás is az, hogy nem a megfelelő sebek mutogatása gyógyít, hanem a megfelelő orvos és a megfelelő gyógyszer. Ez az orvos a mai

életben Hóman Bálint kultuszminiszter, akinél őszintébb akarással senki nem karolta fel az ifjúság ügyét. Nemcsak hatalmas számban emelte fel az elhelyezhető diplomások számát, hanem az ÁDOB-segélyt is felemelte. Hogy minden óhajta nem sikerült százszázalékban, annak fizikai akadályai is vannak. Így elsősorban a trianoni sors. A történeti márciussal szemben – folytatta a rektor – a jelenkori ifjúság egy része nem a haza, a nemzet sorsán akar nagy lendülettel segíteni, nem a nagy magyarok fájdmát akarja megérteni, és nem arra összpontosítja erejét és szónoki hevét, hogy Trianon rabláncaitól szabaduljon, hanem belső ellentéteket szít, osztályellenes nyilatkozatokat szór szét, és ezek nem az egyesülést, a szabadságot, a boldogulást ígérik, hanem a belső harcot.

Ezzel a hanggal a belső harcot segítik elő, és nem a trianoni sorstól való szabadulást, hanem éppen ellenkezőleg, a trianoni sors betetőzését érhetik el. Ez a szörnyű perspektíva készítetett arra, hogy az ifjúság segítségére siessek és figyelmeztessen a szónokot arra, hogy gyűlésezik, a beszédek vége mindig hamarosan végrehajtható határozati javaslat legyen. Ezeket a javaslatokat eddig sajnálatosan nélkülöztem. Ne a harc és a gyűlölet legyen az összekötő jelszó, hanem az összekötő híd eszméje. A Turul Szövetség levelére a következőket mondotta Erdélyi László rektor: Az uszítást abban látom, hogy noha a jelenlévő előkelőségek nagy aggodalommal hallgatták a beszédet, mégis azt írja a levél, hogy a közönség helyesléssel fogadta a beszédet. Uszítás az a kijelentés is, hogy csak a keresztény ifjúság higgadt önuralmának tudható be az ünnepség sima lefolyása. Eszerint, ha éppen nem érezhető higgadtsága az ifjúságnak megszakad, akkor botrányos jelenetek következhetnek volna. Sajnos az ifjúság Budapesten sem mutatta meg azt a bölcsességet, amelyet a nyílt levél feltételez. Az elvonuló előkelőségeket inzultáló kifejezésekkel illették, és végül a rendőrségnek kellett feloszlatni a gyűlést. Uszítást látok a levélben arra nézve – folytatta –, hogy az ifjúság a jövőben a rektor atyai szavát ne hallgassa meg türelemmel.

Így most már szembenáll a nyílt levél jövődöbeli konzekvenciája azzal a reménységgel, hogy a rektornak szerető, atyai szavai és jókor alkalmazott helyes figyelmeztetése a helyes mederbe terelheti az ifjúságot. Ha ez a remény számomra és utódaim számára megszűnik, akkor kénytelenek lennénk az ifjúsági bajtársi egyesületektől távol maradni, és így kénytelenek lennénk ilyen gyűléseket az egyetem falai között nem engedélyezni, hanem átengedni az ifjúsági gyűléseket a rendőrség ellenőrzésének. Azzal, hogy az egyetem egymás után érvényesítette a maga részéről a bajtársi egyesületek működését, összhangban az egyetemi ifjúság beiktató fogadalmával, azt várja, hogy a gyűlések az ő befolyásával és tapasztalataival irányítva mintegy előkészítő iskolák lesznek az ifjúság politikai és társadalmi megérlelődéséhez. Amikor azt látjuk, hogy egyetemi egyesületek kívülállók vezérlete, alvezérlete és fővezérlete alá adják magukat, és készek szembehelyezkedni az egyetemi hatóságokkal, megszűnik az a reménység, hogy az egyesületek működésétől az a munkásság fog kisarjadni, amit elvárunk. Gondolkozni kell az

egyetemi hatóságoknak ilyen körülmények között, hogy fedezhetik-e tovább is tekintélyükkel az ifjúsági egyesületek mozgalmait, vagy engedje át az ifjúságot az egyetemeken kívülálló vezetésnek és a rendőrség ellenőrzésének.

Délmagyarország XIII. (1937) március 18. 4. oldal

429. Könyvek és könnyek...Néhány szó a szegedi egyetemi ifjúság szociális gondozásáról

Aki kevéssé is ismeri az egyetem belső életét, jól tudja, hogy a „tudományok csarnokában” valami különös légkör uralkodik. Az egyetemi oktatás szelleme és módszere hozza ezt magával. A folyosókon kisebb-nagyobb csoportok sétálnak, hullámzó beszélgetés és vita folyik egy-egy új tanulmányról, könyvről, felfedezésről. A szemináriumok asztalainál könyvhegyek között élénkszemű fiatal fejek hajolnak a betűsorok fölé, bibliográfiát állítanak össze. A laboratóriumok mélyén komoly kísérletek folynak, termékeny gondolatok születnek, eszmékről folyik a vita. A mai élet zűrzavarából idetévedő külső szemlélő számára gondtalannak látszó világ ez, pedig a modern élet minden betegsége, gondja és baja egyre jobban kopogtat az egyetem kapuin is. Tanulmányuk derekán álló hallgatók tűnnek el sorainkból máról-holnapra, a tiszta tekinteteket valami fátyol homályosítja el, néha-néha erősebb szavak törnek elő a máskor annyira komolyak ajkairól, és egyszer-másszor kibuggyannak a szenvedés és nélkülözés könnyei is. A húsvét megváltó ünnepén szóljunk néhány szóval azokról az intézményekről, amelyek az ifjúság segítségére létesültek, könnyeket törölnek és biztosítják a lehetőségek szerint a tudományok hűséges szolgálatát.

A működése tizennegyedik évében lévő Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda jelentése a legutóbbi, 1935/36. akadémiai évről, közel 38.000 pengős kiadásról számol be. Rámutat ez a beszámoló arra, hogy az általános gazdasági hanyatlás éppen akkor nehezíti meg a segítő akciót, amikor maga az egyetemi ifjúság is a legsivárabb körülmények közé jutott. Az iroda legnagyobb segélyezési tétele a több, mint 17.000 pengős tandíj- és vizsgadíj-segélyezés volt. Valóban, a félévek elején sokszor látni a quaestura hivatala előtt félrevonuló és szinte torzult arcú fiatalokat, akiknek a zsebében a beiratkozási díjnak s a tandíjnak csak a fele van, vagy talán még annyi se. Lakássegélyre majdnem 8000 pengőt utalványozott ki ugyancsak az elmúlt évben a Diákvédő Iroda. Primitíven egyszerű, legtöbbször szegényes, sőt egészségtelen kis hónapos szobák 10-15 pengős bérére oszlott föl ez az összeg. A külvárosok utcácskáiban, szinte pincehelyiségekben tanulnak éjjente gyérfényű petróleumlámpa mellett a jövő orvosai, tanárai, bírái, – mellőzöttjei és befutottjai. „Míg ezelőtt öt évvel alig 60-70 hallgató folyamodott lakásbérsegélyért, addig az idén félévenként 250-260 a folyamodók száma; ennek megfelelően kellett tehát a rendelkezésre állítható összeget felapróznunk” – szögezi le Buday professzor, a Diákvédő Iroda szeretettel körülvett és nagylelkű vezetője tanulságos jelentésében a tényeket.